

The background features several overlapping, angular shapes in various shades of green, ranging from light lime to dark forest green. These shapes are positioned primarily on the left and right sides of the frame, leaving a large white central area for text.

Volný čas v minulosti a v současnosti

doc. Michal Kaplánek, Th. D.

Náboženské slavnosti a svátky

- ▶ „**vybočení**“ z všednosti
 - ▶ zážitek krásy a smyslu
 - ▶ výměna rolí (např. karneval)
 - ▶ odpočinek
- ▶ jako **připomínka** dějinné události nebo skutečnosti víry (neslavilo se bez příčiny)
- ▶ platnost **pro všechny** společenské vrstvy
- ▶ **povinnost** slavení
 - ▶ společenská
 - ▶ náboženská

Chápání volného času ve 20. století

- ▶ Volný čas jako čas k načerpání sil pro další práci
(*negativní vymezení volného času – volno jako sociální „výdobytek“*)
- ▶ Volný čas jako doba, kdy „skutečně žiji“
(*kompenzační pojetí volného času - Habermas*)
- ▶ Volný čas jako doba, kdy mohu rozvíjet svoji osobnost, která se realizuje jak v práci, tak ve volnu
(*integrační pojetí volného času – Opaschowski*)

„Mám volno, abych mohl zase pracovat“

- ▶ Nutnost odpočinku a rekreace
- ▶ Výsledek boje za sociální spravedlnost
- ▶ Generační problém
 - ▶ pozitivní a negativní stránky vývoje
- ▶ Specifikum postkomunistických zemí (Česká republika, východní Německo):
 - ▶ Práce chápána jako jediný smysl a náplň žití
 - ▶ Podcenění duchovní a intelektuální dimenze

„Mám volno, abych si mohl užít“

- ▶ **Odlidštění práce** (pásová výroba) - popsal Habermas (1958)
- ▶ Volný čas jako „výsostný“ **prostor seberealizace**
- ▶ Problém: **extrémní polarizace**
- ▶ Důsledky:
 - ▶ **Privatizace** volného času
 - ▶ **Hédonismus** a negativní vztah k práci
 - ▶ **Zábavní průmysl** (komerční nabídky zábavy)

„Mám volno, abych se mohl vzdělávat a dělat, co mě baví“

- ▶ Opaschowski chápe pedagogiku volného času jako prostředek k **překonání propasti mezi prací a volným časem**
- ▶ Cílem je pomoci člověku, aby uměl zacházet se svým časem – **(volno)časová kompetence**
- ▶ Člověk volnočasově kompetentní se realizuje **jak v práci, tak ve volném čase**

Pedagogika volného času v České republice

navazuje na dvě tradice:

PEDAGOGIKA VOLNÉHO ČASU

(Německo, vliv Francie)

- ▶ sociálně-pedagogické zaměření
- ▶ výchova neformální a informální
- ▶ otevřenost výchovného prostředí
- ▶ vychází ze společenských věd
- ▶ spektrální výzkumný obor

MIMOŠKOLNÍ VÝCHOVA

(postkomunistické země)

- ▶ zaměření na děti a mládež
- ▶ neformální výchova
- ▶ organizovaná činnost
- ▶ z původní vazby na školu samostatná síť zařízení
- ▶ sociální problémy neřeší

Východiska rozvoje PVČ

VĚDA REFLEKTUJÍCÍ VOLNÝ ČAS Z HLEDISKA OSOBNOSTNÍHO ROZVOJE JEDINCE

- východisko: filozofie/teologie, sociologie, psychologie
- základní metoda: zkoumání fenoménu „volný čas“ a jeho místa v životě člověka
- praktický výsledek: stanovení etických, politických a pedagogických principů pro utváření volného času

SPECIÁLNÍ OBOR PEDAGOGIKY ZAMĚŘENÝ NA VÝCHOVU VE VOLNÉM ČASE

- východisko: mimoškolní pedagogika (zájmová činnost, organizace dětí a mládeže, práce v nízkoprahových zařízeních)
- základní metoda: zkoumání vlivu volnočasových aktivit na děti a mládež a metod práce s dětmi a mládeží ve volném čase
- praktický výsledek: rozvinutí organizace a metodik volnočasových aktivit

Vzájemný vztah vědeckých disciplín, které se dotýkají volného času dětí a mládeže

